

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 458
van **JOHAN DANEN**
datum: 5 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Drinkwatermaatschappijen - Aanwending gemeentelijke en bovengemeentelijke saneringsbijdragen

Sinds 2005 staan drinkwatermaatschappijen niet enkel in voor de productie en levering van drinkwater, maar ook voor de opvang, transport en zuivering van het afvalwater. Om aan de bovengemeentelijke saneringsplicht te voldoen, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst gesloten met Aquafin, dat instaat voor de bouw en beheer van collectoren en waterzuiveringsinstallaties. De geleverde prestaties van Aquafin vergoeden de drinkwatermaatschappijen gedeeltelijk via de aanrekening van een bovengemeentelijke saneringsbijdrage op de integrale drinkwaterfactuur.

Om te voldoen aan de gemeentelijke saneringsplicht (lokale inzameling van afvalwater via de openbare riolering en grachten en de eventuele lokale zuivering in de kleinschalige waterzuiveringsinstallaties) kan de drinkwatermaatschappij een contract sluiten met de gemeenten. Deze gemeente kan het rioolbeheer in eigen beheer houden, (deels) in handen geven van de drinkwatermaatschappij of uitbesteden aan bijv. een intergemeentelijk samenwerkingsverband. De kosten die verband houden met het rioolbeheer, worden (gedeeltelijk) vergoed via de aanrekening van een gemeentelijke saneringsbijdrage op de integrale drinkwaterfactuur.

Waar vroeger de verplichting bestond om de geïnde gemeentelijke saneringsbijdragen en -vergoedingen uitsluitend aan te wenden voor de verdere uitbouw en het duurzame onderhoud van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur (omzendbrief over de aanwending van de saneringsbijdrage die eind 2013), stelt het algemeen waterverkoopreglement dat de bijdragen "bestemd moeten zijn voor de financiering van de (boven)gemeentelijke saneringsverplichtingen".

In 2018 inden de verschillende drinkwatermaatschappijen 407,6 miljoen euro via de gemeentelijke saneringsbijdrage en 317,6 miljoen euro via de bovengemeentelijke saneringsbijdrage.

Tijdens de zitting van de commissie Leefmilieu van 4 maart 2020 kon de minister nog geen cijfers geven over de aanwending van de saneringsbijdrage, maar zij gaf aan dat er indicaties zijn van een positieve trend.

1. Hoewel de omzendbrief van 2013 stelde dat de geïnde gemeentelijke saneringsbijdrage uitsluitend aangewend mocht worden voor de verdere uitbouw en het duurzame onderhoud van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur, bleek uit het antwoord van de voorganger van de minister dat de middelen ook als gebruiks- of

eigendomsvergoeding van de intercommunales aan de aangesloten gemeente werden aangewend.

- a) Graag een overzicht van alle geïnde gemeentelijke en bovengemeentelijke saneringsbijdragen per watermaatschappij sinds 2013.
 - b) Graag een overzicht van de aanwending van alle geïnde gemeentelijke saneringsbijdragen per watermaatschappij sinds 2013. Hierbij graag een opsplitsing per type aanwending (investering in infrastructuur, gebruiks- of eigendomsvergoeding, andere bestedingen).
 - c) Graag een overzicht van de aanwending van alle geïnde bovengemeentelijke saneringsbijdragen per watermaatschappij sinds 2013. Hierbij graag een opsplitsing per type aanwending (investering in infrastructuur, gebruiks- of eigendomsvergoeding, andere bestedingen).
2. Is er sinds het van kracht worden van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid en verschuiving merkbaar in de aanwending van de geïnde (boven)gemeentelijke saneringsbijdrage? Zo ja, in welke zin?

ANTWOORD

op vraag nr. 458 van 5 maart 2020

van **JOHAN DANEN**

1. a) Het overzicht van de gefactureerde bovengemeentelijke en gemeentelijke bijdrage per watermaatschappij sinds 2005 is terug te vinden op de website van de VMM: <https://www.vmm.be/data/saneringsbijdragen-en-vergoedingen>
- b) De totale gerapporteerde kosten voor het gemeentelijke rioolbeheer in Vlaanderen sinds 2013 worden in tab 1 van de bijlage weergegeven. De gerapporteerde cijfers voor 2013 - 2016 zijn eerder gepubliceerd in het rapport "Kosten voor rioleren" op de website van de VMM. <https://www.vmm.be/publicaties/kosten-voor-riolering-rapportering-2016>.

De gerapporteerde cijfers 2017-2018 zullen binnenkort op de website van VMM verschijnen maar ik geef deze alvast mee in het antwoord op uw vraag.

Een woordje duiding bij deze cijfers:

- De totaal gerapporteerde kost 2018 (voor alle 308 gemeenten) is 321 miljoen euro. De totale kost is in 2018 gedaald, maar dat is eerder het gevolg van het feit dat er enkele gemeenten niet of slecht gerapporteerd hebben. Ondanks de verplichting om te rapporteren en een herinnering zijn er toch gemeenten die niet rapporteren of dermate slecht/onvolledig zodat de gegevens niet bruikbaar zijn in de analyse. Voor 2018 werden 9 gemeentelijke rapporten niet meegenomen in de rapportering omwille van het niet rapporteren van de financiële info of het ontbreken van belangrijke informatie, zoals afschrijvingskosten en/of subsidie-opbrengsten.
 - De kolom 'Gemeente' geeft weer hoeveel rapporteringen de VMM ontvangen heeft. Dit zijn er nooit 308 (aantal Vlaamse gemeenten voor 2018), daar Riobra, Inter-aqua, Infrax West en HidriRio solidariseren en daardoor elk als geheel rapporteren en niet individueel per gemeente.
 - Belangrijke opmerking is dat de rioleringen minstens over 30 jaar worden afgeschreven, en dus elk jaar maar max 1/30ste van de investeringsuitgave als kost geboekt wordt. De gerapporteerde kosten liggen dus een stuk lager dan de werkelijke investeringsuitgaven. Vanaf volgend jaar heeft VMM toegang tot de kasstromen van Vlaamse gemeentes en riooluitbaters en dus ook tot de effectieve uitgaven/geldelijke uitgaande financiële stroom.
- c) De totale gerapporteerde kosten voor de bovengemeentelijke sanering in Vlaanderen sinds 2013 worden in bijlage weergegeven. De vergoeding van de nv Aquafin bedroeg in 2018 € 446,2 mln, waaronder € 159,1 mln. vergoeding voor investeringen, € 188,5 mln. voor werkingskosten, € 87,7 mln. rentelasten (incl. vergoeding eigen vermogen) en € 11,0 mln. voor het contract met het Brussels gewest, zie tab 2 in bijlage.

De bovengemeentelijke saneringsbijdrage wordt exclusief aangewend voor de vergoeding van de NV Aquafin die instaat voor de uitbouw en het beheer van de bovengemeentelijke afvalwatersanering. Deze middelen zijn evenwel niet afdoende voor de vergoeding van de nv Aquafin en daarom wordt er door het Vlaams Gewest vanuit het minafonds een werkingstoelage aan de watermaatschappijen betaald voor de vergoeding van de saneringskosten. Aquafin

factureert de kosten die ze in dit kader maakt op kwartaalbasis aan de watermaatschappijen.

In het rapport "Kosten voor afvalwatersanering" <https://www.vmm.be/publicaties/kosten-voor-afvalwatersanering> wordt ingegaan op de financiële stromen van de nv Aquafin sinds de oprichting.

2. De kostenterugwinning is samen met het vervuiler betaalt principe en het aanreken van een redelijke bijdrage één van de principes van artikel 9 van de kaderrichtlijn water, waar het decreet integraal waterbeleid uitvoering aan geeft. In 2005 is er een reorganisatie van de watersector gebeurd en dit vormde de basis voor de aanrekening van de integrale waterfactuur. Deze reorganisatie is geregeld in het "drinkwaterdecreet" dat momenteel opgenomen is in het "waterwetboek".

Ik verwijs graag naar hierboven vernoemde publicaties van de VMM voor meer achtergrond over de financiële (boven)gemeentelijke stromen van de voorbije jaren, maar ik ga graag nog in op twee specifieke items:

- De werkingstoelage dekte in 2005 nog ongeveer 2/3 van de bovengemeentelijke saneringskosten, in 2020 is dit nog ongeveer 1/3. Als gevolg hiervan zijn de tarieven voor de bovengemeentelijke sanering gestegen waardoor de kostenterugwinning de voorbije jaren sterk gestegen is. Een overzicht vindt u in tab 3 van de bijlage.
- Voor de gemeentelijke stromen is er via de omzendbrief eind 2013 nog verduidelijkt dat de geïnde saneringsbijdragen enkel kunnen aangewend worden om kosten te dekken die voortvloeien uitsaneringsactiviteiten wat concreet als gevolg had dat er geen dividenden meer mogen uitgekeerd worden. De VMM is als Economisch toezichthouder bevoegd om de correcte uitvoering van de omzendbrief op te volgen en merkt een positieve evolutie op. De VMM volgt dit enerzijds op via de jaarlijkse rapportering door de rioolbeheerders (die vanaf 2020 voor de gemeenten grotendeels via BBC zal verlopen) en doet tevens bijkomende bevestigingen bij de rioolbeheerders om dit op te volgen. De VMM heeft de rioolbeheerders en de gemeenten op hun verantwoordelijkheden gewezen en koppelde ook terug met het kabinet over de huidige stand van zaken. Momenteel wordt onderzocht of er bijkomende instrumenten of acties nodig zijn.

BIJLAGE

Overzicht